

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Naša vera — naša zmaga

Letos poteka 45 let ustanovitve krščanskega socialnega delavskega gibanja pri nas. Zgodovina tega gibanja je zelo pestra. Kdor se bo pečal z njo, bo moral ugotoviti, da je bila v tem gibanju skrita življenjska sila vsega dejavnega krščanskega udejstvovanja. V kolikor je to gibanje cvetelo, je dalo nove sveže pogonske sile vsemu katoliškemu življenju med Slovenci. In ta življenjska sila je predstavljala pravo dejansko borbo za uveljavljanje krščanskih načel v človeški družbi. Zato ni naše gibanje nikdar predstavljalo kake napačne slike katoliškega življenja, ampak vedno tako kot je dejansko bilo. Opazovalec, ki je hotel imeti pravo sliko katoliškega življenja in njegove notranje vrednosti, je moral le prisluškovati utripom našega gibanja in kmalu je imel sliko čisto naravno in prav nič prepleškano.

Krščansko socialno gibanje je gibanje za pravico človeka, ki je po naših načelih njegova božja pravica. Kakor hitro je človek rojen, ima že po svojem rojstvu vso pravico do življenja, in sicer takega, kot mu po božjih zakonih pripada. Naše gibanje pa ni bilo zgolj borba za boljši košček kruha, ali pa za suho skorjo, da si je ohranil človek samo življenje, ampak še veliko več. Poleg te borbe je bilo tudi delo in napor za človeško dostojanstvo, napor, da je človek spoznal svoj življenjski smoter in svoj življenjski cilj. To je, da je človek spoznal kratkotalno svojega Stvarnika, Boga, vso njegovo veličino in živl svoje življenje takorekoč z Bogom vred. Z njim v srcu se je boril za življenje, kakršno mu je On namenil, in z borbo za svoje lastno življenje in dostojanstvo, se je človek boril za Boga in spolnjevanje njegovih zapovedi v človeški družbi.

Kako težka pa je ta borba v današnjem življenju, si lahko vsak sam predstavlja. Kapitalistična miselnost je dandanes človeško družbo tako zelo prepojila, da je borba za človeško pravico in njegovo dostojanstvo ena najtežjih vprašanj današnje dobe. Vsakdo se ji skuša odmakniti; če le more, vsakdo si skuša svojo notranjost prilagoditi nastalim razmeram brez te največje naloge današnjega časa. Če to razumemo, potem razumemo tudi, zakaj tako silni napadi na našo JSZ, pa ravno v času, ko je v očigled razmeram najbolj potrebna. To vse zaradi tega, ker je krščansko socialno gibanje stalni klicar človeški družbi k pravici in resnici.

To delo, ki ga je vršilo in ga še vrši naše krščansko socialno gibanje, ni lahko. Koliko zaprek, koliko nasprotovanj, očitkov, najrazličnejših podtikanj je preživelo v svoji dolgi 45-letni dobi; pa to že od dr. Kreka do današnjih dni. Že dr. Krek sam je doživljal veliko mero nasprotstev, ko je šele polagal temelje.

Pa vsa ta nasprotovanja niso mogla uničiti gibanja. Zavirala so ga pač in mu otežkočala delo in njegovo procvitanje. Toda danes vidimo, da so vsa ta nasprotovanja le v veliko korist gibanju samemu, kajti ob tem se je ono jeklenilo in čistilo tako, da danes, ko vihar po vsej Evropi maje razna gibanja pri koreninah, je naše sveže in najbolj učinkovito; izmed vseh najbolj odbija napade moderne miselnosti.

Slovenska narodna obramba

Ko smo pred mesecem dni razmišljali o narodu in o pomenu narodne skupnosti v kulturnem, gospodarskem in političnem pogledu, smo videli, kako daleč smo še Slovenci od pravnega pojmovanja raznih problemov, ki se postavljajo ob takih preraznih, zlasti pa ob stikih narodnostnih oblik življenja z oblikami, ki jih je dal Slovincem nezdrav zgodovinski razvoj v smeri pretiranega podajanja ideoloških vrednot. Videli smo v vsej jasnosti, kako nas še danes hromi politična »ločitev duhov«, pri kateri se bore v imenu katolicizma in klerikalizma ljudje, ki so že davno nehali biti resnični katoličani, ker mislijo, da je najvažnejše, da znaš svojo »Vero« moliti na izust in ob vsaki priliki to svoje znanje na ves glas poudarjati, da pa ni prav nič važno, ali po tej veri v resnici tudi živiš. Dejstvo, da se je pri nas poudarjal samo političen boj za načelo, mesto boja za načelno in pošteno politiko, nas še danes davi in nas ne pusti iz krempljev ideološko začrtanih poti, pa če so še tako zveržene v svoji nedoslednosti in nepoštenosti.

To spoznanje je osnovno spoznanje tudi pri delu za slovensko narodno obrambo. Kadar koli se govori o narodnoobrambnem delu, se navadno proglašajo prav v slogu slovenskega duhovnega in političnega prostora, da obstoji jedro tega dela v pisovanju v ideološko urejene narodnoobrambne organizacije, v prirejanju različnih navduševalnih predavanj, v misli, da gre pri vsem slovenskem narodnoobrambnem delu samo za povzdigovanje upadlega poguma, ki je za trenutek izginil vsled nepričakovanih dogodkov v evropskem političnem razvoju. V tem slogu se izgublja čas, tako pri različnih brezplodnih predavanjih na sejah, kot tudi pri napačnem nalaganju truda med ljudi.

Le zelo redko prodre med nami spoznanje, da gre pri našem narodnoobrambnem delu za vse več, kakor za popravljanje trenutne sluhovne sleparije, da gre za bistveno zgrešeno poznanje našega zgodovinskega položaja in za domala povsem brezuspešno nalaganje truda na napačne hipoteke ob popolnem zanemarjanju pravnih postavk v narodnem življenju. In vse to ne samo v enem ali drugem letu, ne samo na eni ali drugi strani, marveč prav ves čas, odkar smo začeli politično živeti in prav pri vseh pomembnih skupinah, ki so se v tem življenju izoblikovale in uveljavile. Levstik, Krek, Cankar, to so samo izjeme, ki se od njih toliko jasneje odraža grozna politična resničnost v preteklosti in sedanjosti, resnica, ki so k nji v

To zdravo jedro našega gibanja v današnjem času je v globoki veri vsakega posameznega člana Jugoslovanske strokovne zveze v pravico. Naša vera v Boga, v Njegovo pravico, je pomagala gibanju, da v najhujših borbah ni propadalo, ampak celo rastle, če ne na zunaj, pa na znotraj. Notranje smo se spopolnjevali, notranje smo rastle, in v nas je rastle vera, ki je življenjska sila našega gibanja. V težkih borbah smo se spoznavali tovariši istih misli in istih ciljev. Ta globoka vera nas je strnila v nepremagljivo armado, ki je ne more razbiti nihče, razen sile. Borba za pravico je

enaki meri prispevali slovenski liberalci, klerikalci in socialisti.

Ideološki strankarski boji, ki smo jih Slovenci doživljali in ki jih v nezmanjšani obliki doživljajo še danes, so izoblikovali takole politično vrednostno lestvico: na najvišjem mestu je politična stranka, ki je istovetna z nekim svetovnim nazorom; na nižjem mestu je vsak, kdor ti pomaga, da se ohrani tvoja stranka na vodilnem mestu; na zadnjem mestu je pa narodna skupnost, ki jo priznaš le v kolikor ti prija in kadar ti pomaga tvoji stranki. Ta politična vrednostna lestvica je povzročila, da so slovenski narodni interesi ostali povsod stran. Vsaka stranka se je, kadar je bila na vladi, hvalila, da predstavlja in zajema ves slovenski narod, a vsaka je delala samo v korist najožjega kroga svojih pristašev, nobena pa v korist vsega naroda brez obzirov na strankarsko pripadnost in strankarske koristi in »strice«.

Poedice niso mogle izostati. Slovenci se nismo niti pritaknili nalog, ki smo si jih v prvem navdušenju postavljali leta 1918. Naj navedem samo en primer! Brezigar je poudaril v svojem očrtu slovenskega gospodarstva kot eno najvažnejših nalog v svobodni državi nacionaliziranje industrije. Če pogledamo resnični položaj, pa vidimo, da se je od leta 1918, še poslabšal. Tako smo n. pr. pred dvema letoma izvedeli, da smo dobili po vojski 15 novih kemičnih tovarn, od teh samo 5 slovenskih, in to najmanjših med njimi.

Če se danes vprašujemo, odkod križa slovenske narodne zavesti, vidimo predvsem dva važna vira tega zla: prvi je gospodarska nesvoboda slovenskega malega človeka. Gospodarsko sleparijo, ki je zajela ves svet, so spretno izvalili tuji podpihovci in jo pripisovali na rovaš neprimerni politični preureditvi sveta po svetovni vojski. Ljudje, ki ne morejo razpolagati sami s svojim posestvom, marveč morajo poslušati tujerodnega gospodarja, poleg tega pa žive v resnično grozni bedi, si niti ne bi mogli odgovarjati na tako vabljivo govorenje, da ni utemeljeno, ker je kriza zajela ves svet, in da najbrže noben tuj gospod ne želi Slovincem in Slovenije zato, da bi jim pomagal, marveč da bi ju do konca izrabil. To gospodarsko pripravljenost za sprejemanje tujih bacilov je pa v resnici nevarno povečal gospodarski centralizem pri nas doma, ki je v svojem brezumnem razdiralnem delu povzročil, da je v času, ko je vse okoli nas že nastopila dobe konjunktura, ostala dravska banovina še vedno na isti gospo-

borba za naše življenje, je borba za človeka in njegovo dostojanstvo, je končno borba za krščanska načela v človeški družbi.

Ta naša globoka vera v zmago pravice nad krivico je že del zmage same. Vztrajati moramo neustrašeno na začrtani poti in prej ali slej bomo doživljali uspehe in tudi zmago. Odpadla bodo ob naši vztrajnosti nasprotovanja, odpadlo bo vse, kar nas ovira v delu in takrat bo naše delo lepše in upanje do uspehov še veliko bolj trdno kot je danes. Zato pa je naša vera že tudi naša zmaga.

Žumer Srečko.

darski stopnji, na katero je padla v dobi gospodarske krize.

S tem pa prehajamo že k drugemu vzroku upada slovenskega poguma. Slovenske politične stranke so v boju za nadoblast rabile vse tuje pomoči, hitele so s svojimi spori vselej pred tuje sodnike, v borbi za oblast so zavrgle vse svoje stalne programe, vso vero v stalne postavke v političnem življenju. Če niso mogle doseči oblasti na ta način, kaj zato, poskusile so obratno pot, včasih so uspeli, včasih tudi ne in so se vrnile k prvemu načinu. Kadar so se začele zbirati množice okrog vodnika vsled velike želje, ki jo je navidez odločno in brez pridržkov zastopal, se zanjo boril in zanjo trpel, navadno ta boj ni trajal več dolgo. In če zapusti svojo idejo vodnik, kdo naj bi se potem pač še boril za njo? In še eno vprašanje: kdo bo ljudstvu, ki mu je pri neprestranih političnih izdajstvih izgubila politična morala, povedal, naj se ustavi pri narodnih vrednotah? Saj so bile vendar strankarske in ne narodne vrednote na prvem mestu! Medtem ko so ljudstvo morili nerešeni socialni in gospodarski problemi, predvsem centralizem, je narodna morala izginila.

Odkod bi mogli pričakovati rešitve, to je zadnje vprašanje, ki nas muči. Edina rešitev, ki je mogoča, more priti iz strnitve vseh narodnih sil in vseh vrednot, ki so v našem slovenskem narodu. Samo skupna odgovornost, ki bo onemogočila strastno opozicijo, bo omogočila stvarno, resnično plodno delo na vseh straneh, delo, ki se bo oziralo na vse narodne interese in ne na interese različnih strank. Tako skupno odgovornost bo pa mogoče usvariti šele v domači slovenski skupnosti, kadar bomo sami med seboj. Od tod izvira druga, prav za prav prva temeljna zahteva — če hočete v resnici narodnoobrambno delo, delajte za slovensko avtonomijo, za to, da bomo mogli doma razpolagati z našimi dohodki in sami urejati politične spore.

Le na ta način bomo dobili tudi dovolj sredstev, da se bomo mogli lotiti revolucionarnih socialnih in gospodarskih reform, ki so nujno potrebne, če hočemo vzdržati narod iz otopelosti, ki ga je zajela v prvem dvajsetletju naše narodne države — v desetletju, ki pomeni po zaslugah političnega razkola in centralizma dvajset let zamujenega časa.

Delo za slovensko narodno obrambo pa po vsem tem ni izčrpano s tistim delom, ki se zaenkrat vrši v strankarsko organiziranih družbah, da si se v zadnjem času opažajo razveseljivi znaki njihovega skupnega dela (s čemer bi se v naše društveno narodnoobrambno delo uvedla tako pogrešana načrtnost in odstranila nepotrebne vzporedne akcije), marveč predstavlja delo za narodno obrambo prav vsako delo za rešitev naših socialnih in gospodarskih vprašanj, za spoznanje resilne poti v njih, prav tako pa tudi vsako delo za ozdravljenje slovenskega političnega razvoja.

Ti problemi so mnogo važnejši, kakor pa samo navduševalno delo. Slovincem narodnostnega vzgona v odločilnem trenutku ne manjka, kakor sta pokazali leti 1917 in 1918, danes jim manjka predvsem gospodarskih temeljev, ki bi mogli vzdržati ta narodnostni vzgon na tisti višini, na kateri ga naša doba zahteva. O. R.

Strokovna poročila

Ofenziva kapitala

V sredo dne 24. majnika t. l. je imela centrala Zveze industrijcev svojo skupščino v Belgradu. Na njej so bile sprejete resolucije, izmed katerih se nekatere tičejo tudi delavstva.

V točki 7. so obseženi tudi predlogi glede socialnega zavarovanja.

Glede borze dela menijo gospodje kapitalisti takole: Borze dela naj posvetijo svojo delavnost v prvi vrsti iznajditvi zaposlitve, ker naj njih glavna svrha ne bo dajanje podpor nezaposlenim.

Glede svobode delavskega gibanja pa so tega mnenja: Danes je bolj kot kdaj koli preje potreben socialni mir v podjetjih. Zato prosimo, da se onemogoči hujskanje na štrajkin da državne oblasti zagotove onim, ki hočejo delati, z zakonom zagaran-tirano svobodo dela. (Podčrtali mi.)

Kar se tiče borz dela smo že opetovano poudarjali, da ne predstavljajo nikake sistematične in dokončne ureditve vprašanja brezposelnosti. Tudi mi smo za to, da se v prvi vrsti zagotovi delo. Ta zagotovitev je pa mogoča le na dvojni način: Ali, da najdejo borze dela novih delovnih prilik ali pa da jih same ustvarijo.

Kako je z iskanjem novih delovnih prilik, more biti vsakemu jasno, kdor le nekoliko pozna razmere v tem pogledu. Kaj prida jih ni. Če pa so, so največ na jugu države. Tam so pa največkrat take razmere (pomanjkanje stanovanj, prehrane, slaba plača in slično), da jih delavec ne more prenesti.

Z ustanavljanjem novih delovnih prilik od strani borz dela tudi ne bo šlo, ker razpolagajo z nezadostnimi sredstvi. Pa če bi tudi bil podan ta pogoj, bi bili najmanj dve tretjini brezposelnih navezani na brezposelno podporo. Dokler se ne bo izpremenil celotni sistem reševanja brezposelnega vprašanja, zlasti dokler ne bo posegla vmes država, je nemogoče misliti na kako zboljšanje. Torej predloge bi bilo treba usmeriti v popolnoma drugo smer, ne pa biti nevoščljiv ubogim brezposelnim še teh par dinarjev, ki mu jih dajejo borze dela.

Gospodje se navdušujejo tudi za so-

cialni mir. Tudi delavstvo si ga želi. Socialni mir je pa mogoč le in samo na podlagi pravičnosti. To pa zametujejo gospodje iz Zveze industrijcev. Stojte na stališču, da je kapital, pa naj bo v obliki denarja ali v obliki produkcijskih sredstev, glavni faktor v proizvodnji in da se mu more vse pokoriti, zlasti pa delavstvo.

Mi pa trdimo, da je kapital v proizvodnji negativni faktor, da je aktivni faktor narava in delo. Iz tega sledi, da ne daje posedovanje kapitala in tudi naravnih bogastev pravnobene pravice vladanja nad najvažnejšim aktivnim faktorjem, t. j. nad delom. Mi trdimo dalje, da se mora delo veliko višje vrednotiti kakor pa kapital odtodno dajanje kapitala na razpolago.

Minimalni predpogoj za socialni mir v tovarnah je lojalno sodelovanje med različnimi skupinami, ki so soudeležene na proizvodnji.

Toda, ti gospodje, ne zahtevajo takega socialnega miru. Njihov socialni mir je brezpogojno gospodstvo kapitala nad delom, torej negativnega faktorja v proizvodnji nad aktivnim faktorjem in izžemanje tega faktorja potom negativnega faktorja. Da bi si zamčili in zavarovali to nadvlado in izžemanje, kličejo na pomoč državno oblast, da naj prepreči »hujskanje na štrajk«.

Bolj jasno in naravnost povedano pomeni ta poziv: Državna oblast naj onemogoči delavstvu, da bi se potom svobodnih delavskih strokovnih organizacij borilo za zboljšanje svojega položaja, da bi si priborilo kolektivne pogodbe in slično. Uredba o minimalnih mezdah je dovolj dobro uredila postopek delavstva, če nastane spor med njim in podjetnikom. Predlog Zveze industrijcev bi pa hotel odvzeti še to borno svobodo gibanja, ki je delavstvu še ostala.

Predlog diši po fašizaciji odtodno po enotnosti delavskih strokovnih organizacij in ne pomeni nič drugega, kakor da smatra kapital, da je prišel čas, ko more izvesti naskok na delavske svobodščine. Torej kapital in Jugoras sta se znašla v tem pogledu na približno isti črti.

Ponoven poziv na volilni boj

V zadnji številki »Delavske pravice« smo prinesli rezultate volivnega boja delavskih obratnih zaupnikov v dneh 12. in 13. maja. Ta rezultat je za Jugoslovansko strokovno zvezo nad vse časten. Kdor le malo premisli hude boje, ki jih je JSZ preživela prav v zadnjem letu, se mora naravnost čuditi, da ni prav nič utrpela na svojem ugledu med delavstvom, pač pa celo pridobila.

Dve načelni razlagi sta važni za nas pri tem novem volivnem boju, ki nam je tako rekoč vsiljen.

Prvi razlog je ta, ki smo ga poudarili že pred časom. To je, da na vsak način ohranimo tej, v javnosti naenkrat važni delavski ustanovi, svoj pravi strokovni značaj. Velika nevarnost je namreč, da volitve obratnih zaupnikov postanejo za koga le neko sredstvo za izvedbo volitev med delavstvom. V takem boju bi pravi pomen obratnega zaupnika popolnoma izgubil in izvoljeni zaupniki bi komaj vedeli za svojo pravo nalogo. Trpelo bo pri tem edino le delavstvo, ki bi imelo za svoje obratne zaupnike vse kaj drugega kakor pa pravega zaupnika z vsemi dolžnostmi in pravicami. Veliko škodo bi pri tem utrpela tudi ustanova sama, ker bi bili neizvežba-

Preklic

Podpisana Jurjevec Franc in Sigoli Marjan, delavca, Kamnik, Titan, preklicujeva in obžalujeva obrekovanja, katera sva izrekla 18. maja t. l. o gostilničarki Beve Minki iz Zapric ter se ji zahvaljujema, da je odstopila od kazenskega pregona.

Kamnik, dne 25. V. 1939.

Jurjevec Franc Sigoli Marjan

ni ljudje pravi pogin za ustanovo. Ta bi izgubila po takem manevriranju svoj pomen in do popolne likvidacije je potem le en sam korak. Zato mora biti naša prva naloga, da gremo v ponovni volivni boj dostojno in s polno delavsko zavestjo, da branimo ugled in spoštovanje delavski ustanovi, ki je del socialno-zaščitne zakonodaje. Na noben način ne moremo dopustiti, da se kakor koli ponižuje ugled te naše ustanove.

Čast in ugled obratnih zaupnikov je naša čast in naš ugled. Mi smo se dostojno pripravljali za prve volitve v januarju, prav tako tudi v februarju in maju. Dostojno pripravo bomo izvedli tudi za volitve v juliju, pa če bo še ponoven poziv na pozneje, bo naše delo šlo prav v tem pravcu. Saj s tem, ko branimo ugled svoji lastni ustanovi, branimo ugled vsej naši socialni zakonodaji in po njej tudi vsej zakonodaji v državi, to se pravi njenim temeljem.

Drugi razlog za naš volivni boj je Jugoslovanska strokovna zveza sama. Vsa leta smo se veliko trudili zato, da delavske ustanove ohranijo svoj pravi pomen in vršijo svojo nalogo v polni meri pozitivno in stvarno. V tem je bilo delo JSZ ustvarjajoče in v veliko korist mirnemu razvoju socialne zakonodaje v državi. S te svoje poti ni JSZ nikdar krenila in prav zato s polno upravičenostjo posega v ta boj v korist ustanove in delavstva. Torej naš nastop ni nikakega partizanskega ali razkrajajočega značaja.

Jugoslovanska strokovna zveza pa je v zadnjih letih preživela hude boje, prav v zadnjem letu pa vodi naravnost boj za upravičenost svojega obstoja. Mi prav dobro razumemo boj proti JSZ in upravičeno trdimo, da je ta boj preko JSZ namenjen stvarnemu in pozitivnemu delu za delavske pra-

vice, ki ga more uspešno voditi le svobodna in neodvisna delavska organizacija. Mi gremo v novi volivni boj z listo JSZ, da manifestiramo ponovno za svobodno delavsko voljo, za neodvisno delavsko organizacijo in po njej za neodvisno delo v delavskih ustanovah. S ponovno zmago JSZ bomo manifestirali za naša krščanska nače-

la, ki jih praktično izvajamo v borbi za človekovo osebnost in za njegovo pravico. Manifestirali bomo za zdravo socialno politiko, ki je v veliko korist naši državni skupnosti, manifestirali bomo za čast in ugled delavskih ustanov in delavstva samega.

Zato pa marljivo in vztrajno na novo delo!
Z. S.

Moderna mučilnica

Delavstvo tovarne »Šešir« d. d. v Škofji Loki, ki je last Zadrudne gospodarske banke v Ljubljani, je v letošnjem letu postavljeno pred zelo važne in tudi izredno težke preizkušnje.

Predvsem moramo poseči malo nazaj v zgodovino same tovarne in njenega delavstva, da tako moremo videti zamisel iskrenega sodelovanja in mirno sožitje, ki naj vlada med podjetnikom in delavstvom. Ko je »Šešir« v dobi krize obratoval v zmanjšanem obsegu, je delavstvo pri posameznih delih delalo tedensko le po en dan ali dva na teden. Redukcija plač je znašala 15 do 48% pri posamezniku. Po zopetni oživitvi trgovine naših izdelkov, je vodstvo podjetja uvedlo strogi kontrolni sistem pri kvantiteti, s tem v zvezi pa so se pričele šikane, preganjanja in krivični odpusti.

Vse to se je vleklo do ustanovitve oblačilne skupine JSZ. Nekaj naših tovarišev, ki so videli naše trpljenje in spoznali željo po skupnem odporu vsega delavstva proti neznosnim razmeram, ki so takrat vladale v tovarni, je z železno voljo postavilo naši skupini temelje, ki prav danes branijo vse delavstvo pred zopetnim zasužnjenjem (tudi one, ki sami silijo vanj!). Sledile so borbe za prvo pogodbo, sledila je dolga stavka... Vse to je povzročilo vodstvo podjetja ali njegovi nadrejeni zaradi tega, ker ni nikoli pokazalo nobenega razumevanja za mirno rešitev perečih vprašanj. Z borbo smo dobili pribitek za nadure, bolniki teden, angleško soboto. Predvsem pa smo dosegli z borbo zvišanje plač. Poudariti pa moramo, da niti enega udarca, namenjenega delavstvu, niso preprečili oni, ki so ob vseh teh težkih borbah stali popolnoma ob strani!

Tudi v letošnjem letu, ko smo videli lepe uspehe naše tovarne na gospo-

darskem polju, saj se je produkcija popetorila, smo iskreno predlagali pešiči ljudi, katere vodijo ljudje od zunaj, iskren nastop za izboljšanje življenjskih razmer zaposlenega delavstva. Kaj smo doživeli? Razglas vodstva tovarne o sporazumu ZZD in vodstvom tovarne, da se izplača vsakemu delavcu in delavki 14-dnevna plača, vendar pod pogojem, da se delavstvo obveže, da tekom enega leta ne bo načenjalo meznega gibanja. Delavstvo organizirano v JSZ je reagiralo.

Prihodno soboto je bil spremenjen razglas in sledilo je priznanje, da to ni bil uspeh ZZD, temveč g. ravnatelja Kmetiča.

Sledila je razprava med obratnimi zaupniki JSZ in upravnim svetom. Prinašamo zanimivo točko te razprave.

Zastopnik ZZD gospodu dr. Slokarju: »Jaz sem z vami o tem govoril telefonično...«

G. dr. Slokar: »Oprostite, o tem ni z menoj nobeden nikoli nič govoril!«

Prišle so volitve obratnih zaupnikov. Četrta ure pred končanim delom je bilo odpovedano 14 našim članom — tri dni pred Binkošti je sledilo pobiranje podpisov, kdo sprejme 14-dnevno plačo z obvezo, da se odpove za eno leto meznemu gibanju.

Za sprejem plačila z obvezo je glasovalo 45 delavcev in delavk; ostali so odklonili sprejem denarja z obvezo!

Vrhunec našega potrpljenja se bliža; z njim tudi konec odgovornosti naših dveh odborov.

Se je čas, da se vse prepreči; na vas, naših nasprotnikov je, da nehate s svojo brezglavo taktiko, sicer si pa pripisite tudi to sramoto sebi! Mi delavci in delavke pa stojimo slej ko prej za svojimi tovariši, ki tudi nam morajo ob vsaki priliki polagati račun o svojem delu. Delavec.

V nedeljo 11. junija ob 9. uri se vrši v Delavski zbornici v Ljubljani občni zbor JSZ. Ob 45 letnem jubileju Krekove delavske organizacije vabimo vse člane in prijatelje našega gibanja, da se občnega zbora udeleže.

ČASOPISI PIŠEJO

»Katolički tjednik« objavlja v članku nadškofa dr. Ivana Šarića »Moraliziranje v mednarodni politiki« 21. maja 1939 nekatere zanimive poglede, ki jih prinašamo v prevodu: »Ako se v današnji mednarodni situaciji moralizira, tedaj mora biti to moraliziranje v obliki splošne obtožbe in obsodbe. Treba je odkloniti sisteme in poudariti načela... Kriv je princip sile, ki je postal nadomestilo za princip pravice in jo je celo zamenjal. Teoretično vodi sila v materializem, a praktično — to opazujemo lahko prav vsak dan — na eni strani v popolno brezpravnost malih in slabih, na drugi pa v popolno pravno in družabno nesigurnost z brezumnim oboroževanjem in v nadaljnjem štadiju v medsebojno klanje in splošno nesrečo in propad, kar je pač direktna posledica principa sile. Narodi postajajo brezumneži, ki se tepejo med seboj toliko časa, da

samo eden od njih ostane živ. Vse eno pa je, kako je označena sila: veličina, rasa, zgodovinsko poslanstvo — to je vse eno!... Kriv je princip vojne kot kulturno moralni ideal. Vojne sigurno vedno bodo, ker so ljudje hudobni, sebični, nasilni in krivični. Nikoli pa ni vojna kulturna nujnost, niti kulturni ideal. Nujna je produktivnost, nikoli pa nista nujna krivica in nasilje. Če je vojna nujna, je nujna le kot zlo, nikoli pa ne kot ideal in dobrina. Ideal je mir. Večni mir! Ideal je ljubezen. Večna ljubezen!... Pravica, svoboda in mir, to so socialni ideali krščanstva... V krščanstvu so bili vedno logično izvedeni in motivirani. Temeljijo v velikem in dobrem Bogu, ki se javlja po njih v vseh dušah s svojimi večnimi garancijami.«

Jevrejska korespondencija (Jevkor) piše 15. maja 1939: »Havas javlja: prvi dan bivanja kardinala Verdiera v Alžiru je bil manifestiran s svečano proklamacijo solidarnosti in bratskega sodelovanja med vsemi verskimi edincami v francoskem Alžiru. Kardinal Verdier se je fotografiral z velikim muftijem in vrhovnim rabinom.«

Do naših krajev

Zveza kovinarjev

Kamnik. V nedeljo 4. junija priredke skupine kamniškega okrožja velik delavski tabor v Kamniku. Spored: ob pol 9 zbirališče v mestnem parku, ob 9 sprevid v farno cerkev, kjer bo sv. maša z ljudskim petjem. Po sv. maši sprevid na delavsko zborovanje, na katerem govorijo tov. Jožko Jurač iz Celja, Lesnik Lojze iz Hude jame in Borc Mavricij iz Duplice. Po taboru delavska veselica pri Podbrežniku. Pri vsej prireditvi sodeluje priznana kamniška godba. Skupine, ki imajo prapore, naj po možnosti pridejo z njimi. Štramba koles pri Podbrežniku. Tovarishi in tovarišice! V odgovor na vsa obrekovanja o našem razsulu, pokazimo v nedeljo 4. junija v Kamniku svojo moč in enotnost. — Vsi na tabor za našo JSZ.

Poročil se je naš agilen tovariš praporočak Trebušak Lojze z gđ. Kramar Lojzko. Želimo obilo sreče in božjega blagoslova.

Dalje se je poročila tudi naša članica Očepek Danica z g. Stetom Ivanom. Cestitamo!

Kamnik. Ker si je delavstvo že skoraj povsod priborilo zvišanje plač z ozirom na znaten porast cen življenjskih potrebščin, je tudi delavstvo tovarne »Titan« v Kamniku stopilo v mezno gibanje. JSZ in SMRJ sta vložila spomenico z zahtevo po delnem zvišanju plač. Ker podjetje dalj časa ni odgovorilo, so zastopniki strokovnih organizacij s predsednikom in tajnikom obratnega zaupniškega zbora intervenirali. Dogovorili so se, da se bodo v torek 23. maja vršili tozadevni razgovori. Pozneje so bili preloženi na četrtek 25. maja. Podjetje je v teku razprave odklanjalo vsako zvišanje plač z motivacijo, da spričo slabega gospodarskega položaja, v katerem se podjetje nahaja, ne prenese nobenega zvišanja plač. Pripomniti moramo, da je to edino podjetje, v katerem delavci niso dobili vrnutnih onih plač, ki so jih imeli pred veliko gospodarsko krizo. V drugih podjetjih so, ne samo to, že davno izravnali, marveč že za več odstotkov plače zvišali.

Za četrtek 1. junija je sklicano zborovanje, na katerem bomo delavstvu o vsem poročali. Gotovo je, da se bomo z vsemi razpoložljivimi sredstvi borili, da si vsaj malo izboljšamo svoj gospodarski položaj. Tudi delavstvo je faktor, s katerim je treba računati. To bo treba tudi dokazati.

Rečica pri Laškem. V podjetju »Zavora« so že lani želeli delavci, da bi se uredilo več vprašanj, ki se tičejo dela, obratnih naprav, kakor tudi izvajanja socialne zakonodaje in zvišanja plač. Letos se je to vprašanje ponovno sprožilo. Ker podjetje na vlogo JSZ ni odgovorilo, se je zadeva izročila okrajnemu poglavarstvu v Laškem v poravnalno postopanje. Vršili sta se dve razpravi. Pri prvi, ki se je vršila 17. maja, je podjetje zastopal obratvodja, druge razprave se je pa udeležil lastnik sam.

Podjetje trpi na slabem tehničnem vodstvu obrata. Ker nam ni vseeno, kako se godi delavstvu in ker bi, ako bi se navedeni nedostatek odpravil, bilo gotovo boljše, je treba tudi to povedati. Tako delavstvu, kakor dotičnemu, ki obrat vodi in zanj odgovarja, je treba dati primeren zaslužek, potem se pa lahko od njih tudi nekaj zahteva. Gotovo je, da so težave, s katerimi se morata boriti delavstvo in podjetje stalen pojav. Toda, ako je sodelovanje z delavstvom res tako, kot je to potrebno, tedaj tudi nekaj ali celo mnogo pomeni.

V vprašanju ureditve obratnih naprav in izvajanja socialne zakonodaje, se je dosegel sporazum. Vprašanje povišanja plač pa se je odložilo na kasneje. Tudi ta primer kaže, da je sodelovanje vodstva obrata z delavstvom za dober razvoj podjetja zelo važno in tudi koristno. Potem se namreč ne bodo delavci vsakih 14 dni izmenjavali, ampak bi ostajali samo tisti, ki so že popolnoma prirastli na podjetje.

Zveza tekstilcev

Jarše. Delavstvo organizirano v naši strokovni skupini tekstilnega delavstva v Jaršah je že dalj časa postavljalo vodstvu skupine in zveze zahtevo, naj se podjetje predloži predlog za novo kolektivno pogodbo s primernim povišanjem plač. Delavstvo je ča-

kalo, da bo prišlo ponovno do enotne kolektivne pogodbe, kar se pa žal kljub vsem našim prizadevanjem ni posrečilo. Zato je centrala na pobudo delavstva, ki je v veliki večini organizirano v JSZ, predložilo vodstvu podjetja osnutek kolektivne pogodbe.

Podjetje je izjavilo, da bi bilo pripravljeno skleniti novo kolektivno pogodbo, vendar je vezano na sklepe Zveze delodajalcev tekstilne stroke, ki stoji na stališču, da se naj kolektivna pogodba sklene za vsa tekstilna podjetja, ne pa samo za posamezne tovarne.

Pri pogajanjih s podjetjem, ki so jih vodili za delavstvo krajevni funkcionarji skupin in obratni zaupniki, je podjetje po večurnih razgovorih pristalo na 7½% zvišanje urnih in akordnih plač. Poleg tega je dogovorjeno, da se bodo za mlajše delavce in delavke po preteku pol leta nekoliko zvišale urne mezde, kakor tudi, da se bodo ponovno v sporazumu z delavskimi zastopniki uredile akordne postavke za predilnico.

Zvišanje plač, ki ga bo deležno delavstvo, znaša ca 400.000 din letno. Plače so povišane od 15—50 par, v povprečju 0,27 par na uro.

Za nedeljo 28. maja je skupina sklicala sestanek, da bi delavstvu oziroma članstvu poročali o poteku mezdne gibanja. Sestanek pa je oblast prepovedala. Vzroka ni oblast navedla. Zelo se čudimo, da se prepovedujejo najbolj navadni sestanki, ko vendar toliko poudarjajo, da še nikoli ni bilo toliko svobode, kakor danes. Taki ukrepi gotovo ne bodo pomagali na konja nekemu drugemu, kateremu je dovoljeno vse. Mi tudi to razumemo in vemo, da še nobeno drevo ni zrastle do neba.

Skofja Loka. V nedeljo 4. junija 1939 ob pol 10 dopoldne se bo vršil važen sestanek vsega delavstva tovarne in predilnice v gostilni pri »Lovrencu«. Pridite v polnem številu, da boste iz govora zastopnika centrale spoznali, kaj prav za prav pomeni Jugoslovanska strokovna zveza kot svobodna delavska organizacija. Pomnite, da je le v skupnosti moč in uspešna borba za doseg delavskih interesov.

Skofja Loka. Casopis »Gorenjec« od 27. maja prinaša sledeč ultimatum, katerega ponatiskujemo našem članstvu in somišljenikom v vednost: »Prav bi bilo. Takole bi dejali mi. Kdor ni ves naš, s srcem in dušo pa naj si bo to posameznik ali organizacija, naj ne posega našega »Društvenega doma«. Tako bi bilo prav. Zakaj, društvo naj bo naše in še enkrat poudarjamo samo za naše ljudi, ne pa tudi za take organizacije, ki očitno nastopajo kot organizacija in posamezniki proti vsem našim osnovnim načelom.« Mi sprejemamo gornje opozorilo, ker smo pričakovali, da nam druge opore pri našem mezdnem gibanju ti ljudje ne bodo dali. Samo to pristavljamo, da bi prav bilo, če bi iz dvorane sneli sliko našega tovariša in ustanovitelja naše 45 letne edine slovenske krščanske strokovne organizacije JSZ, ker je pokojni J. E. Krek s svojimi demokratičnimi načeli eno, korporativizem in »Sidor sistem« pa zopet drugo...!?

Zveza stavbincev

Apaače. Delavci pri regulaciji Mure si že dalj časa prizadevamo, da bi si nekoliko izboljšali svoj položaj. To pred vsem iz dveh razlogov: prvič so naše plače napram težkemu in napornemu delu zelo nizke, drugič pa imajo delavci na drugi strani za isto delo oziroma jim je treba manj delati, skoraj še enkrat toliko plače kot mi. Poleg tega jih tudi toliko ne priganjajo k delu, kakor nas. Zato je JSZ že pred časom predložila kr. banski upravi vlogo s prošnjo, da bi se nam vsaj nekoliko izboljšale plače. Banska uprava je odgovorila, da je to nemogoče, ker je sedaj sklenjena kolektivna pogodba in se preko te pogodbe ne morejo plače zvišati. Ker pa imajo delavci pri regulaciji Save, ki delajo slična dela, tudi več, kakor je sklenjeno po kolektivni pogodbi, smo mnenja, da smo tudi mi upravičeni dobiti nekaj več za svoje delo. To delo je namreč mnogo težje, kakor navadno zidarsko delo, za katerega je prav za prav kolektivna pogodba sklenjena. Zato smo napisali našo centralo, da ponovno to naše stališče obrazloži kr. banski upravi in zahteva, da se nam mezde povišajo. Poleg tega moramo

Poselska zveza

Ker se je približal čas velikih počitnic, opozarja »Poselska zveza« služkinje na pravico letnega dopusta, ki jim pripada po dveletnem službovanju brez presledka. Posel ima pravico vsako nadaljnje leto do nerazdeljenega dopusta enega tedna.

Nastop dopusta naj se določi sporazumno z ozirom na potrebe gospodinjstva in na osebne razmere posla, in sicer praviloma v času velikih šolskih počitnic.

Poleg redne mesečne plače gre poslu za čas dopusta doklada za hrano v višini polmesečne plače v gotovini, ki se mora v polnem znesku odšteti ob nastopu dopusta naprej.

Gospodar mora dovoliti poslu za odidih in razvedrilo vsako drugo nedeljo in vsak drugi praznik prost popoldan in skupnem času petih ur. Če ostale nedelje in praznike ne dovoli gospodar poslu navedenega prostega časa, se nadomesti to popoldne s peturnim

počitkom med tednom na delovni dan popoldne, ki ga določita gospodar in posel sporazumno.

Izšla je uredba o »Poslovnih knjižicah« z legitimacijo za delavce in nameščence, za katero se služkinje tudi zanimajo in povprašujejo, če ta predpis velja tudi za nje. Te poslovne knjižice oz. legitimacije veljajo za vse delavce in nameščence in torej tudi za služkinje, ki si jih naj nabavijo najkasneje do 31. decembra 1939. Knjižice se dobe na pristojni občini, t. j. tam, kjer je služkinja v službi. Knjižica stane 10 din. Priložiti je treba dve sliki in staro poselsko knjižico.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa se »Poselska zveza« udeleži s svojim praporom procesije v stolnici. K veliki udeležbi vabi odbor. Zbirališče je za cerkvijo.

Za naše kuharice

Paradižnikova juha

Praži na olju ali sirovem maslu: čebulo, korenje, zeleno in petršilj, temu prideni razpolovljene paradižnike in jih tako duši v lastnem soku, da postanejo mehki. Po potrebi jih počasi zalivaj z juho. Posebej naredi prežganje, v katero prideni pretlačene paradižnike, po okusu osladi in okisaj z vinskim kisom. Kot vložek daš v to juho razne kuhane zelenjave ali pa zakuhaš pest riža in dodaš nstrgan parmezan.

Nadevano telečje srce

Telečje srce operi in z ostrim nožem izdolbi. Za nadev razgrej sirovo maslo, kateremu dodaj zrezano čebulo, peteršilj, v mleku namočeno ožeto žemljo in zdobljeno sesekljano meso. Osoli in popraj. Ko si s tem nadevom srce napolnila, ga zašij. Peci ga s poljubno dišavo kakor: čebulo, kapro itd., tako dolgo, da postane mehko. Nato potrosi nekoliko moke, zalij z juho in prideni kisle smetane. Srce

Češnjeva torta

Mešaj 14 dkg sirovega masla, 14 dkg sladkorja, prideni 6 rumenjakov, 12 dkg oluščeni in zmletih mandeljev, 6 dkg kruhovih drobtin, namočenih z rumom, sneg od jaje in zrezan limonin olupek. Namaži obliko in položi vanjo polovico zmesi, postavi v pečico, da nekoliko otrdi, nato vložiti češnje, katerim si odvzela peške, drugo k drugi, pokrij z ostalo polovico in lepo zapeci. Pečeno potresi z vaniljevim sladkorjem in gorko serviraj.

Orehov zavitek

Mešaj tako dolgo, da naraste 6 rumenjakov z 10 dkg sladkorja, prideni 5 dkg zmletih orehov, 5 dkg moke in sneg iz beljakov. Namaži zmes za prst debelo na pomazan in s papirjem pogrnjen pekač in v pečici speci. Pečenemu in še vročemu zavitku odloči papir. Namaži ga z marmelado, ga zvij in oblij z rumovim ledom. Tik pred serviranjem zreži zavitek na rezine.

Prezrta akcija

Tako nekako bi mogli najbolj točno označiti ponašanje naše javnosti, pa tudi javnih faktorjev, napram zelo važni organizaciji, t. j. proti »Ligi proti alkoholizmu«.

Liga je zlasti posvetila veliko pozornost mladini. Sistematično — v kolikor so ji pač dopuščala skromna sredstva — je pričela ugotavljati gospodarske in socialne razmere mladine na kmetih in v mestih, v glavnem torej med kmečkimi in delavskim življenjem.

Dne 9. majnika t. l. je priredila ob priliki treznostnega tedna zborovanje v magistratni sejni dvorani v Ljubljani. Referate so imeli priznani strokovnjaki, in sicer: G. dr. Božo Škerlj »O vplivu alkohola na dedno snov«.

G. dr. Ivo Pirc, ki je tudi predsednik Lige, »O prehrani otrok in alkoholu«.

G. dr. S. Gogola o temi: »Alkoholizem in vzgoja mladine«.

G. dr. A. Maklecov: »O zaščiti mladine pred alkoholizmom s pravega stališča«.

G. Vojko Jagodič: »O organizaciji za obrambo mladine pred alkoholizmom«.

Iz vseh referatov je bila razvidna pogubnost alkoholizma. Ugotovljeno je bilo tudi to, da je alkoholizem pojav, ne pa razvada. V Halozah n. pr. dajejo starši otrokom alkoholno pijačo, ker nimajo drugih sredstev, da bi potestili glad. Gotovo bi dala mati rajši

poudariti še to, da nam je pred časom g. šef sekcije obljubil, da se bodo s 1. aprilom zvišale urne mezde od 5 na 3,25 din.

Ker je naš kraj ob meji in zelo izpostavljen tuji propagandi, je nujno potrebno, da oblast to upošteva in naši prošnji ugodi. Posebno v obmejnih krajih je namreč zelo važno, da je delavstvo zadovoljno. V nasprotnem primeru uhaja preko meje in kritizira, kar gotovo ni v interesu naše države. Zato smo prepričani, da bo kr. banska uprava tej naši upravičeni zahtevi ugodila.

hrano kot pa pijačo. Tudi otroci bi bili s tem bolj zadovoljni.

To je potrdila tudi gospodična, ki je bila v Slovenskih goricah več let za učiteljico. Otroci so prinašali v šolo za malico jabolčnik in vino. Seveda jim je to prepovedala. Pa ni nič pomagalo.

Prišlo ji je pa na misel, kako bi bilo, če bi dala za malico vsakemu kos kruha. Pričela je s to metodo, seveda z lastnimi sredstvi, pa se je naenkrat vse izpremenilo. Otroci niso več donášali v šolo za malico alkoholnih pijač, ker so vedeli, da bodo dobili od dobre učiteljice kruh.

Navedbe učiteljice so potrdile tudi nadaljne ugotovitve. Ugotovilo se je namreč, da je več alkoholizma med otroki na kmetih kakor pa v delavskih krajih. Otroci na kmetih so namreč še slabše hranjeni kakor delavski.

Splošno mnenje je bilo, tudi v debati, da moramo zboljšati gospodarski položaj, če hočemo omejiti alkoholizem med mladino in s tem seveda tudi med narodom.

Ugotovitve Lige potrjujejo tudi stališče delavskih strokovnih organizacij, da bo mogoče uspešen boj proti raznim škodljivim pojavom med delavstvom šele tedaj, ko bodo imeli siromašni sloji boljše stanovanje in boljše življenjske pogoje.

Iz zborovanja je izzvenela tudi prikrita tožba, da ne najdejo taka prizadevanja, kakršna vrši Liga, razumevanja niti v družbi niti pri oblasteh. Oba faktorja bi se morala zavedati, da gre za bodočnost narodovega naraščanja in za bodočnost naroda. Banska uprava bi morala ustanoviti poseben odsek, ki se naj bi sistematično pečal s temi vprašanji in ki bi moral nuditi veliko oporo privatni iniciativi.

Tudi delavstvo bo moralo posvetiti večje zanimanje temu vprašanju. Saj gre za delavski naraščaj.

Opozarjamo že sedaj, da bo izdala Liga vse referate v posebni brošuri po zelo nizkih cenah. Dobro bi bilo, da bi seglo tudi delavstvo po njih in se seznanilo pogloblje s stremljenjem »Lige proti alkoholizmu«.

Razgledi

Tristomilijonov ljudi, pišejo nemški listi, da šteje blok osi Rim-Berlin. Zveza med Nemčijo in Italijo je po izjavah listov »tisto velikansko orodje, s katerim se bo po zrušitvi versajskega miru dosegla revizija in preosnova evropskega oblička«. K bloku Rim-Berlin spadajo po pisavi merodajnih nemških listov še Španija, Japonska, Madžarska in morda tudi južnovzhodne evropske države. Izjava zunanjega ministra Ribbentropa, ko je govoril o skupnosti 300 milijonov ljudi, torej ni bila izrečena tja v en dan.

Zveza Anglije, Francije in Rusije ne sme razburjati prav nikogar, tako pišejo angleški in francoski listi. Ta zveza nima namena nikogar napasti ali obkoliti. Ta zveza ni nikomur nevarna, ker stopi v veljavo sploh šele takrat, če bi kdo drugi napadel katero od teh držav. Te zveze se morejo bati torej samo tisti, ki mislijo napadati.

Zunanja politika Španije je dosti javno označena s tem, da je Španija pristopila k paktu proti kominterni in da je sklenila z Nemčijo trgovinsko pogodbo. S tem je bolj jasno pokazala svojo politiko, ki jo je vodila že dve leti. To politiko sta nazadnje sprevideli tudi angleška in francoska vlada. Vseeno je general Petain prisostvoval paradi v Madridu. In angleška vlada se še trudi s posojilom pridobiti Španijo, da izda svoje zaveznike. Londonski finančni krogi so zelo aktivni, da obnove trgovske zveze s Španijo. Nekaj deset tisoč nemških in italijanskih vojakov se je te dni vrnilo domov.

Portugalska in Anglija si zadnje dni zagotavljata svojo medsebojno zvestobo, ki je dolgo dobo vezala obe državi.

Protihobkoljevalni politiki ne bosta čakali Nemčija in Italija niti štiri-

indvajset ur, ter ne bosta zamudili nobenega trenutka, tako piše italijansko časopisje, da bi ne odgovorili proti novim zvezam s protiukrepi.

Belgijci ob meji imajo vedno težave s preganjanjem tujih državljanov, ki ob nemško-belgijski meji širijo tujo propagando. Posebno skušajo pridobiti delavstvo za bojkotiranje obmejnih obrambnih del.

Iz Češkega prihaja vedno veliko zanimivih novic.

O novih pripravah Arabcev, da začno z upori na večih krajih arabskih dežel, zopet poročajo francoski listi. Vsi ti upori Arabcev dobivajo moralno in denarno podporo od zunanjih držav, ki jim ni za arabsko neodvisnost, temveč za to, da delajo težave Angliji.

Japonska ofenziva, ki so jo začeli proti Kitajski pred štirimi tedni, je po kitajskih poročilih propadla. Japonci bodo rabili vsaj tri mesece, da pripravijo novo ofenzivo. Kitajci vodijo politiko umikanja in utrujanja Japoncev.

Volitve na Madžarskem so, kakor navadno, prinesle zmago vladni stranki. Za te volitve so se močno zanimale bližnje države, ki so močno podpirale nekatere stranke.

Ne mine teden brez eksplozij na Angleškem. Irska tajna organizacija povzroča stalne težave angleškemu varnostnim organom. Irski imajo močno zaslonbo pri Angliji sovražnih državah.

Poljsko-nemška trgovinska pogajanja, ki so se v nedeljo končala so naveltela na velike težave zaradi političnih razmer med obema državama. Poljska mora kupovati nemško blago, ako hoče dobiti poplačane dolgove, ki jih ima Nemčija napram Poljski.

Pomen našega mednarodnega gibanja

»Pojdite po vsem svetu in učite vse narode!« Tako je naročil naš Gospod svojim opostolom in jih razposlal po vsem svetu oznanjati njegovo blagovest. Vsi narodi naj bodo deležni njegove blagoslova in moči. Gospod ni omejil svojega naročila samo na določen narod ali določeno skupino narodov. Tega kot nad vse usmiljen ni mogel storiti, saj je prišel tudi na svet za odrešitev človeštva in ne le enega ljudstva. Apostoli so šli po svetu in širili krščanstvo, ki je postalo tako vesoljna vera človeštva. Katoliška cerkev je še danes vesoljna in pošilja svoje misijonarje po vsem svetu oznanjati Kristusovo blagovest. Nobena državna meja ne ustavi misijonarja, da je ne bi prekoračil, čeprav lahko računa s preganjanjem in smrtjo.

Krščanstvo je bilo in je vera ponižanih in razžaljenih, trpečih in zapuščenih. Človeku, ki mu svet ne more ničesar vzeti, pa pomeni krščanstvo odrešenje in vstajenje, boljše življenje vsaj v onostranstvu. Zato ni čuda, tla so se množice delavstva, ki jih ni omamil marksizem, oprijele z zaupanjem misli o preureditvi človeške družbe na podlagi krščanske pravičnosti in dejavne ljubezni (ki se bori za družabni red, v katerem krščanska ideja ljubezni ne bi bila več potisnjena v kot, temveč bi tvorila idejno osnovo gospodarski in socialni zgradbi države).

Krščansko strokovno gibanje je prodrlo skoro v vse evropske krščanske države in se ni nikjer ustavilo. Kot

krščanstvo in katolištvo je postalo tudi strokovno gibanje krščanskih strokovničarjev vsaj evropsko vesoljno — mednarodno. Tudi razširjevalci njegove misli so nosili v srcu Gospodove besede: »Pojdite in učite vse narode!« Vse delavstvo naj bi sprejelo krščansko-socialna načela, vse strokovno gibanje katere koli države naj bi se prekrvasilo s krščanskim duhom in tako poplemenitilo. Krščansko strokovno gibanje si je ustvarilo svojo mednarodno zvezo, iz katere so strokovničarji iz naprednejših evropskih držav poglabljali v manj naprednih državah delo svojih tovarišev z navesti in izkustvi. Pričelo se je veliko delo na izenačevanju gospodarskih in socialnih razmer vse Evrope. Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij je bila in je še vedno glasna oznanjevalka krščanske ljubezni in dejavne pravičnosti ter velika mirovna mednarodna organizacija. Saj delavstvo hoče delo in mir, napredek človeštva, ne pa medsebojnega klanja, ki prinaša človeštvu samo vsestransko razdejanje.

Znameniti profesor na pariški katoliški univerzi Jacques Matritain, ki je imel na zadnjem kongresu Mednarodne krščanske strokovne zveze lep referat o človeški osebnosti, je izjavil na kongresu: »Občudujem dosežene uspehe krščanskega strokovnega gibanja in izražam zaupanje in pričanje, da se bo posrečilo skupnim prizadevanjem elite krščanskega de-

Nabirajte oglase za »Pravico«!

lavstva in krščanskih razumnikov srečno dokončati delo duhovne in socialne obnove.« Tako ne govori samo Maritain, tako mislijo in tako govorijo o krščanskem strokovnem gibanju vsi dobri katoličani. S tako miselnostjo je gledal na krščansko strokovno gibanje tudi pokojni nadškof dr. Jeglič.

Zalibog so tudi izjeme. To so pa tisti katoličani, ki niso prijatelji socialnega napredka in dela, ki jim je vsako prizadevanje delavstva za dejansko izboljšanje socialnega položaja že komunizem. Ti mečejo polena pod noge krščanskemu strokovnemu gibanju s tem, da govorijo, da so njegovi cilji, pota, način dela in mednarodna zveza čisto navadno posnemanje mar-

ksizma. Ti katoličani iščejo svoje vzore v državah, ki so ubile na svojem področju vse katoliško laično gibanje in seveda tudi strokovno ter ne prizanašajo niti Cerkvi sami. Žalostno je, da se ne zavedajo, kako slabo uslugo delajo s tem katoliški misli in da s tem izdajajo brate v tujini.

Krščanski strokovničarji ne bomo šli po njihovih potih. Mi zaupamo v zmogovitost ideje svojega domačega ter mednarodnega strokovnega gibanja. V naših srcih nihče ne more oklevetati ideje mednarodnega sodelovanja s krščanskimi strokovničarji ostalih držav, ker nam je to sodelovanje vedno le koristilo pri delu za slovensko delavstvo.

DELAVSKI PRAVNIK

Ali je podjetje dolžno zopet zaposliti delavca, ki je odslužil vojake?

I. Š., Domžale: Pred vojaščino ste bili 5 let tiskar v veliki tekstilni tovarni. Ko ste odslužili vojake, Vas podjetje ni hotelo vzeti nazaj, dasi je jemalo druge tiskarje v službo. Slišali ste pa, da baje mora podjetje delavce, ki so odslužili redni kadroški rok, vzeti nazaj. Vprašate, ali lahko podjetje prisilito, da Vas sprejme nazaj v službo.

Odgovor: Po ministrski naredbi se podjetjem le priporoča, da zopet zaposlijo delavce, ki so odslužili kadroški rok. Zaradi tega priporočila pa podjetja še niso dolžna delavca zopet zaposliti. Vsaka tožba na zopetni sprejem v službo bi ostala brez uspeha. Pa če bi bilo podjetje nazadnje tudi dolžno, da Vas sprejme nazaj, Vam lahko službo že prvi dan zakonito 14 dnevno odpove, tako da ne bi bili prav nič na boljšem. Dokler ne bodo delavske organizacije izbojevale zakona, kot ga imajo že 10 let na Češkem in so ga imeli v bivši avstrijski republiki, da delavcu po 2 letih službe ni mogoče odpovedati razen po krivdi delavca iz tehtnih vzrokov, bi bila vsaka zaščita glede zopetne zaposlitve delavcev, ki so odslužili vojake, brez velikega pomena. Vsekakor bo pa uspeh, če bodo delavske organizacije s pritiskom na zakonodajne organe dosegle, da bi omenjena uredba priporočilo spremenila v dolžnost, bodisi z zakonom ali pa s kolektivno pogodbo.

Mezda delavca, ki gre na orožne vaje.

J. F., Ljubljana: Pol leta ste delali pri stavbnem podjetju, ko so Vas poklicali za tri tedne na orožne vaje. Vprašate, ali imate pravico do plače za te tri tedne.

Odgovor: Če bi bili pri podjetju v službi pred nastopom orožnih vaj nepretrgoma najmanj leto dni, bi Vam bilo podjetje dolžno plačati redno mezdo za vse tri tedne po odbitku po 7 din na dan, kolikor določa čl. 11.

ZA POLETJE

Modne kamgarne za gospode in svilo vseh vrst v najmodernejših vzorcih in bujnih barvah
p r i p o r o č a
manufakturna trgovina

JANKO ČESNIK
LJUBLJANA, LINGARJEVA UL.

Zapiski

Prevelika ljubezen, Zadnja številka »Dejanja« je prinesla članek »Klerikalizem in liberalizem«. Nad tem člankom se je razburil neki sotrudnik »Slovenca«. Ko odgovarja po svoje »Dejanju«, ne more tudi mirno mimo »Delavske pravice«, čeprav ona ni tega članka prinesla niti v ponatisu. Jugoslovanska strokovna zveza in »Delavska pravica« povzročata pač v zadnjem času nekaterim velike skrbi, zato porabijo vsako priliko, da ju opisujejo, če le morejo.

Na viničarskem delavskem taboru, katerega sklicuje ZZZ na dan 18. junija v Jeruzalemu v Slov. goricah, bodo govorili gg. minister Snoj, narodni poslanec Marko Kranjc, predsednik ZZZ Preželj in Košnik Joža.

Za nedeljski tabor Jugorasa v Ljubljani je dovoljena četrtinska vožnja po železnici.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

DELAVCII! Najcenejše in najhitrejšo prometno sredstvo je dobro kolo znamk »Dürkopp«, »Triumph«, »Austrodaimler«, »Vesta« in »Miffa«, ki jih dobite tudi na obroke samo pri Cirilu Kmetiču v Dobu 110 pri Domžalah.

Delavska PRAVICA

KLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Zumer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)

HALO! GOSPODINJE POZOR!

All Vam je že znano, da je otvorjena nova trgovina Z OSTANKI in cenejšim oblačilnim blagom, ki ga potrebujejo delavci in kmeti, v Ljubljani pri Zmajskem mostu tik ob Ljubljancem (kjer je krompirjev trg). SV. PETRA NASIP 29. Ravno kar je na zalogi veliko ostankov za moške pražnje in delavne obleke meter od 20 do 60 din. veliko ostankov za ženske in otroške pražnje in vsakdanje obleke, ostanki pralne svile, krepov itd. Ravno tako dobite tudi od kosa poceni blagove n. pr.: bela kotenina srednja 5 din, najboljša 8.80 din, pisano za srajce srednje 5 din, najboljša 9 din, tiskovina za predpasnike srednja 6 din, najboljša na dve strani 9 din, glavne rute 6 din, žepni robc 1 din itd. — To trgovino je otvorila špeciijelno za cenejše blago

znana ljubljanska tvrčka F. I. GORIČAR

ki ima svojo glavno trgovino na Sv. Petra cesti 29, v novi hiši, kjer je velika zaloga boljšega blaga za moške in ženske obleke, kakor tudi izgotovljene obleke, na Sv. Petra cesti 30 pa ima oddelek za nevestine opreme in pohištveno blago (zavese, tepihe, garniture za postelje, perje, žimo in morsko travo itd.) — Torej vse, kar rabite, najdete sigurno v naših TREH TRGOVINAH, kjer dobite dobro in po nizkih cenah! Naše geslo je vedno: ma jhen zasluzek, a čim večji promet!